

JAZZ-ZENÉSZ-ISMERETEK
ÁGAZATON BELÜLI SPECIALIZÁCIÓ SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

I. RÉSZLETES ÉRETTSÉGI VIZSGAKÖVETELMÉNYEK

A jazz-zenész-ismeretek ágazaton belüli specializáció szakmai érettségi vizsga részletes érettségi vizsgakövetelményei a XLII. Előadóművészet ágazat következő szakmairányainak közös ismereteit tartalmazzák:

- Jazz-énekes,
- Jazz-zenész (fafűvős, rézfűvős, húros/vonós, billentyűs, ütős).

A) KOMPETENCIÁK

1. Kottaolvasási készség

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
1.1. Kottakép olvasása	Legyen képes helyesen lapról egyszerű kottaképet olvasni, értelmezni.	Tudjon mindkét kulcsban kottát olvasni, hangokat lejegyezni és gondolkodni, a látott dallamot, hangokat akár énekelve is visszaadni.
1.2. Zenei szakkifejezések, jelrendszer ismerete	Ismerje az alapvető zenei műszavakat, és az előadásmódra vonatkozó utasítások, jelek jelentését.	Ismerje és használja az előadásmódra vonatkozó zenei műszavakat, rövidítéseket (pl. vivo, rit.), valamint legyen képes azok értelmét, jelentését kifejteni. Ismerje a kottában szereplő zenei jelzéseket (pl. segno, coda, Dm7, Fill), jelentésüket értelmezni tudja.
1.3. Zenefelismerés	Ismerje fel hallás és kottakép alapján a legjelentősebb zeneműveket, standardeket.	Ismerje fel hallás és kottakép alapján a zeneműveket, standardeket. Legyen képes az elemző zenehallgatásra.

1.4. Ritmika olvasása	Legyen képes olvasni és értelmezni a látott, illetve hallott alapvető ritmusképleteket. Legyen tisztában az ütemjelző által meghatározott hangsúlyokkal és lüktetéssel.	Legyen képes pontosan olvasni és értelmezni a látott, illetve hallott ritmusképleteket, tapssal, valamint lekottázva is vissza tudja adni. Legyen tisztában az ütemjelző által meghatározott hangsúlyokkal és lüktetéssel, figyelembe véve a műfaji sajátosságokat is.
-----------------------	---	--

2. Áttekintőképesség

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
2.1. A zenei formák és stílusjegyek ismerete	Legyen képes kottakép alapján a leggyakoribb formai és tartalmi elemek beazonosítására.	Ismerje fel hallás és kottakép alapján az alapvető zenei formákat, tudja ismertetni azok szerkezetét, kialakulásuk szerint a jellemző zenei korokban el tudja őket helyezni.
2.2. A zenei összefüggések felismerése	Legyen képes felismerni az alapvető zenei összefüggéseket és azok szabályszerűségét, jellemzőit meghatározni.	Ismerje fel hallás és kottakép alapján a skálatan, valamint a harmóniatan elemeit, ezeket legyen képes értelmezni, használni és a zenei rendszerben elhelyezni. Legyen tisztában a zene vertikális és horizontális összetevőivel.
2.3. A zenei korszakok ismerete	Ismerje az alapvető zenetörténeti korszakokat, értse a zenei fejlődés folyamatát. Legyen képes felismerni a különböző műfajokat, valamint jellemezni azok sajátosságait.	Legyen képes meglátni a logikai összefüggéseket a zenei és történelmi korszakok között, értse a zenei fejlődés folyamatát, a különböző műfajok kialakulásának és jellemzőinek törvényszerűségeit, azok társadalmi összefüggéseit.
2.4. Zenemű elemzése	Legyen képes kottakép alapján egyszerű formai és harmóniai elemzésre.	Legyen képes kottakép alapján előzetes fogalmat alkotni az adott mű műfajáról, karakteréről, tempójáról, formájáról, lüktetéséről, játékmódjáról, hangszeréről és a keletkezésének lehetséges koráról.

3. Emlézőképesség

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
3.1. Az egyetemes zenetörténet, valamint a jazztörténet meghatározó korszakai	Ismerje az egyetemes zenetörténet, valamint a jazztörténet nagy korszakait, a rájuk jellemző stílusjegyeket, illetve műfaji sajátosságokat.	Legyen képes az általános memóriájára támaszkodva részletekbe menően megjegyezni és előadni a zenetörténethez tartozó lexikális anyagot. Legyen képes a műveket, műfajokat társadalmi kontextusba helyezni, azok összefüggéseire rámutatni.
3.2. Az egyetemes zenetörténet, valamint a jazztörténet meghatározó zeneszerzői és előadói	Legyen képes társítani az adott zenetörténeti korszakhoz a legismertebb zeneszerzőket, előadókat, zenekarokat és azok legjelentősebb alkotásait.	Ismerje az adott zenetörténeti korszakhoz tartozó zeneszerzők, előadók életútját, zenekarokat és azok legjelentősebb alkotásait.
3.3. Zenei memória	Legyen képes egyszerű ritmusképleteket, dallamokat, harmóniákat, hallás után megjegyezni, azokat értelmezni, és visszaadni.	Legyen képes ritmusképleteket, dallamokat, harmóniákat, zeneműveket hallás után megjegyezni, azokat értelmezni, rendszerezni és visszaadni.

B) TÉMAKÖRÖK**1. Zenei műszavak, jelek, kifejezések értelmezése**

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
1.1. Zenei műszavak meghatározása	Ismerje a tempóra, előadásmódra vonatkozó általános zenei szakkifejezések jelentését, azok alkalmazását.	Készség szinten tudja alkalmazni a tempóra, előadásmódra vonatkozó általános zenei szakkifejezéseket.
1.2. Zenei jelrendszer	Legyen tisztában a kottában található általános jelrendszer, utasítások értelmével, amelyekkel le tudja követni a zenei folyamatokat és el tudja határolni a szerkezeti részeket.	Készség szinten tudja alkalmazni a kottában található általános jelrendszert, utasításokat, amelyekkel pontosan le tudja követni a zenei folyamatokat és el tudja határolni a szerkezeti részeket.

1.3. Zenei szakzsargon	Értse mind a komoly, mind a jazz zenei szakzsargonhoz tartozó egyedi jelrendszert, kifejezéseket és jelölésmódokat.	Készségszinten tudja alkalmazni a komoly- és a jazz-zenei szakzsargonhoz tartozó egyedi jelrendszert, kifejezéseket és jelölésmódokat.
------------------------	---	--

2. Zenefelismerés

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
2.1. Zenefelismerés hallás alapján	Legyen képes hallás után felismerni egy-egy korszakos jelentőségű klasszikus zeneművet, vagy jazz standardot, kielemezni annak főbb formai jellemzőit, a témában előforduló harmóniáit.	<p>Legyen képes az elemző zenehallgatásra.</p> <p>Legyen képes hallott zene alapján elemezni egy jelentős előadó improvizációját.</p> <p>Tudja kiemelni annak formai, dallami, harmóniai és ritmikai jellemzőit.</p> <p>Tudja a felvétel időpontját, belehelyezve az adott jazztörténeti stíluskorszakba.</p> <p>Legyen képes hallott zene alapján összehasonlítva elemezni két különböző jazztörténeti korszakban rögzített improvizációt, két különböző előadóművész improvizációját, vagy ugyanazon művész két, egymástól eltérő időpontban rögzített improvizációját.</p> <p>Tudja kiemelni a két felvétel közti legjelentősebb eltéréseket stilisztikai szempontból is.</p> <p>Legyen képes hallott zene alapján elemezni egy jelentős felvételt, kiemelve és összehasonlítva az adott jazztörténeti stíluskorszak zenei jellemzőivel.</p>
2.2. Zenefelismerés kottakép alapján	Legyen képes kottakép alapján felismerni egy-egy korszakos jelentőségű klasszikus zeneművet, vagy jazz standardot, kielemezni annak főbb formai jellemzőit, a témában előforduló harmóniáit.	<p>Legyen képes az elemző kottaolvasásra.</p> <p>Legyen képes kottakép alapján elemezni egy jelentős előadó improvizációját.</p> <p>Tudja kiemelni annak formai, dallami, harmóniai és ritmikai</p>

		<p>jellemzőit.</p> <p>Tudja a felvétel időpontját, belehelyezve az adott jazztörténeti stíluskorszakba.</p> <p>Legyen képes kottakép alapján összehasonlítva elemezni két különböző jazztörténeti korszakban rögzített improvizációt, két különböző előadóművész improvizációját, vagy ugyanazon művész két, egymástól eltérő időpontban rögzített improvizációját.</p> <p>Legyen képes kottakép alapján elemezni egy jelentős felvételt, kiemelve és összehasonlítva az adott jazztörténeti stíluskorszak zenei jellemzőivel.</p>
--	--	--

3. Egyetemes zenetörténeti korszakok

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
3.1. Gregorián	Legyen képes általánosan bemutatni és korban elhelyezni a középkor egyszólamú egyházzenei korszakát, azon belül ismerje a gregorián zene kialakulását és stílusjegyeit.	Legyen képes részletekbe menően bemutatni a középkor egyszólamú egyházzenei korszakát, azon belül ismertetni a gregorián zene kialakulását és stílusjegyeit.
3.2. Reneszánsz	Legyen képes általánosan bemutatni és korban elhelyezni a reneszánsz zene korszakát, azon belül tudja társítani a korhoz a legjelentősebb komponistákat és azok műveit (pl. Lassus, Palestrina, Gesualdo, Ockeghem), valamint jellemezze a reneszánsz zene kialakulását és stílusjegyeit.	<p>Legyen képes részletekbe menően bemutatni és korban elhelyezni a reneszánsz zene korszakát, azon belül ismertetni annak társadalmi hátterét, komponistákat (pl. Lassus, Palestrina, Gesualdo, Ockeghem) megnevezve, eklatáns példákkal jellemezni a reneszánsz zene kialakulását és stílusjegyeit.</p> <p>Tudja tömören ismertetni az adott zeneszerzők életútját, behelyezni a történelmi és zenetörténeti kontextusba, és ennek fényében zenei példákkal alátámasztva tudja elemezni munkásságát.</p>

3.3. Barokk	Legyen képes általánosan bemutatni és korban elhelyezni a barokk zene korszakát, azon belül tudja társítani a korhoz a legjelentősebb komponistákat és azok műveit (pl. J. S. Bach, Händel, Vivaldi), valamint tudja jellemezni a barokk zene kialakulását és stílusjegyeit.	Legyen képes részletekbe menően bemutatni és korban elhelyezni a barokk zene korszakát, azon belül ismertetni annak társadalmi háttérét, komponistákat (pl. J. S. Bach, Händel, Vivaldi) megnevezve, eklatáns példákkal tudja jellemezni a barokk zene kialakulását és stílusjegyeit. Tudja tömören ismertetni az adott zeneszerző életútját, behelyezni a történelmi és zenetörténelmi kontextusba, és ennek fényében zenei példákkal alátámasztva tudja elemezni munkásságát.
3.4. Bécsi klasszika	Legyen képes általánosan bemutatni és korban elhelyezni a bécsi klasszika korszakát, azon belül tudja társítani a korhoz a legjelentősebb komponistákat és azok műveit (pl. Mozart, Haydn, Beethoven), valamint jellemezze a bécsi klasszika kialakulását és stílusjegyeit.	Legyen képes részletekbe menően bemutatni és korban elhelyezni a bécsi klasszika korszakát, azon belül ismertetni annak társadalmi háttérét, komponistákat (pl. Mozart, Haydn, Beethoven) megnevezve, eklatáns példákkal tudja jellemezni a bécsi klasszika kialakulását és stílusjegyeit. Tudja tömören ismertetni az adott zeneszerző életútját, behelyezni a történelmi és zenetörténelmi kontextusba, és ennek fényében zenei példákkal alátámasztva elemezni munkásságát.
3.5. Romantika	Legyen képes általánosan bemutatni és korban elhelyezni a romantika korszakát, azon belül tudja társítani a korhoz a legjelentősebb komponistákat és azok műveit (pl. Liszt, Chopin, Brahms, Csajkovszkij), valamint jellemezze a romantika kialakulását és stílusjegyeit.	Legyen képes részletekbe menően bemutatni és korban elhelyezni a romantika korszakát, azon belül ismertetni annak társadalmi háttérét, komponistákat (pl. Liszt, Chopin, Brahms, Csajkovszkij) megnevezve, eklatáns példákkal tudja jellemezni a romantika kialakulását és stílusjegyeit. Tudja tömören ismertetni az adott zeneszerző életútját, behelyezni a történelmi és

		zenetörténeti kontextusba, és ennek fényében zenei példákkal alátámasztva tudja elemezni munkásságát.
3.6. Modernizmus	Legyen képes általánosan bemutatni és korban elhelyezni a modernizmus korszakát, azon belül tudja társítani a korhoz a legjelentősebb komponistákat és azok műveit (pl. Schönberg, Stravinsky, Bartók), valamint jellemezze a modernizmus kialakulását és stílusjegyeit.	Legyen képes részletekbe menően bemutatni a modernizmus korszakát, azon belül tudja ismertetni főbb irányzatait, komponistákat (pl. Schönberg, Stravinsky, Bartók) megnevezve, eklatáns példákkal tudja jellemezni a modernizmus kialakulását és stílusjegyeit. Tudja tömören ismertetni az adott zeneszerző életútját, behelyezni a történelmi és zenetörténeti kontextusba, és ennek fényében zenei példákkal alátámasztva tudja elemezni munkásságát.

4. Jazztörténeti korszakok

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
4.1. Afrikai népzene	Ismerje az afrikai népzene legjellemzőbb tulajdonságait, kiemelve az európai zenétől eltérő vonásokat.	Tudja ismertetni részletekbe menően az afrikai népzene legjellemzőbb tulajdonságait, kiemelve az európai zenétől eltérő vonásokat. Tudja kifejtetni az afrikai népzene előadásbeli, formai, hangrendszer használati, valamint ritmikai jellemzőit.
4.2. A jazz előzményei	Ismerje az afro-amerikai népzene különböző megnyilvánulásait (vallási zenék, munkadalok, balladák), valamint a blues és a szórakoztató zenei (minstrelsy, ragtime) előzmények legfontosabb jellemzőit és legjelentősebb zeneszerzőit, előadóit (pl. Mahalia Jackson, Bessie Smith, Scott Joplin).	Tudja ismertetni az afro-amerikai népzene különböző megnyilvánulásait (vallási zenék, munkadalok, balladák), valamint a blues és a szórakoztató zenei (minstrelsy, ragtime) előzmények legfontosabb jellemzőit és legjelentősebb zeneszerzőit, előadóit. (pl. Mahalia Jackson, Bessie Smith, Scott Joplin).

		<p>Tudja tömören ismertetni az adott komponista, előadó, zenekar életútját, behelyezni a történelmi és zenetörténeti kontextusba, és ennek fényében zenei példákkal alátámasztva tudja elemezni munkásságát.</p>
4.3. Archaikus jazz	<p>Ismerje a jazz létrejöttének körülményeit, New Orleans rövid történetét, a legjelentősebb fehér és kreol előadókat, zenekarokat (pl. Jelly Roll Morton, Joe King Oliver, Louis Armstrong, Red Hot Peppers, O.D.J.B., New Orleans Rhythm Kings) és az archaikus jazz zene legfőbb stílusait, kompozícióit és azok jellemzőit.</p>	<p>Tudja ismertetni a jazz létrejöttének körülményeit, New Orleans rövid történetét, a legjelentősebb fehér és kreol előadókat és zenekarokat (pl. Jelly Roll Morton, Joe King Oliver, Louis Armstrong, Red Hot Peppers, O.D.J.B., New Orleans Rhythm Kings) és az archaikus jazz zenei jellemzőit.</p> <p>Tudjon beszámolni New Orleans szórakoztató negyedének bezárásáról, valamint a jazz továbbélésének két legfontosabb városában (Chicago, New York) történetéről, a dixieland jellemzőiről.</p> <p>Tudja tömören ismertetni az adott komponista, előadó, zenekar életútját, behelyezni a történelmi és zenetörténeti kontextusba, és ennek fényében zenei példákkal alátámasztva tudja elemezni munkásságát.</p>
4.4. Swingkorszak	<p>Ismerje a nagy gazdasági világválság jazz zenére gyakorolt hatását, tudjon a swing korszak zenéjének jellemzőiről, társítsa a korszakhoz a legjelentősebb előadókat, kis- és nagyzenekarokat (pl. Count Basie, Duke Ellington, Bennie Goodman, Coleman Hawkins, Lester Young, Billie Holiday), valamint kompozíciókat.</p>	<p>Tudjon beszámolni a nagy gazdasági világválság jazz zenére gyakorolt hatásáról, a swing korszak zenéjének jellemzőiről, tudja ismertetni a legjelentősebb előadók, kis- és nagyzenekarok (pl. Count Basie, Duke Ellington, Benny Goodman, Coleman Hawkins, Lester Young, Billie Holiday) tevékenységét.</p> <p>Tudja tömören ismertetni az adott komponista, előadó, zenekar életútját, behelyezni a történelmi és zenetörténeti kontextusba, és ennek fényében</p>

		zenei példákkal alátámasztva tudja elemezni munkásságát.
4.5. Modern jazz	Ismerje a bebop kialakulásának körülményeit, a stílus jellemzőit és legjelentősebb előadóit, kompozícióit (pl. Dizzy Gillespie, Charlie Parker, Thelonious Monk). Tudjon az azt követő stílusokról (cool, hard bop, klasszicista jazz, free jazz, jazz rock, latin jazz), azok jellemzőiről, legjelentősebb előadóiról (Miles Davis, John Coltrane, Chick Corea, Weather Report) és kompozícióiról.	<p>Tudja ismertetni a bebop kialakulásának körülményeit, a stílus jellemzőit és legjelentősebb előadóit (pl. Dizzy Gillespie, Charlie Parker, Thelonious Monk).</p> <p>Tudjon beszámolni az azt követő stílusokról (cool, hard bop, klasszicista jazz, free jazz, jazz rock, latin jazz), stílus jellemzőkről, legjelentősebb előadókról (pl. Miles Davis, John Coltrane, Chick Corea, Weather Report) és felvételekről.</p> <p>Tudja tömören ismertetni az adott komponista, előadó, zenekar életútját, behelyezni a történelmi és zenetörténeti kontextusba, és ennek fényében zenei példákkal alátámasztva tudja elemezni munkásságát.</p>
4.6. A jazz elterjedése a világon		<p>Tudjon beszámolni a jazz Párizsi Világkiállításán történő megjelenéséről, a kortárs klasszikus zeneszerzőkre (pl. Ravel Debussy, Stravinsky) és könnyűzenei előadókra gyakorolt hatásáról.</p> <p>Tudja ismertetni az első európai jazz zenekar (pl. Django Reinhard Hot Club de France) létrejöttét, stílus jellemzőit, valamint tudjon beszámolni más európai országban való terjedéséről.</p> <p>Tudjon röviden, vázlatosan beszámolni a jazz mai zenei világképéről.</p> <p>Tudja tömören ismertetni az adott komponista, előadó, zenekar életútját, behelyezni a történelmi és zenetörténeti kontextusba, és ennek fényében zenei példákkal alátámasztva tudja elemezni munkásságát.</p>